

Татаренко

Ліма Павлівна

(1900–1986)

125 років з дня народження професорки,
заслуженої діячки науки УРСР, завідувачки
кафедри психіатрії Харківського медичного
інституту (1951–1971)

Ніна Павлівна Татаренко народилася 23 листопада 1900 р.
у м. Богучар Воронежської губернії в родині службовців.
У 1917 р. вона закінчує Валуйську жіночу гімназію із золотою
медаллю й вступає до Жіночого медичного інституту в Харкові

Під час громадянської війни Ніна Татаренко працює сестрою
милосердя та діловодом у різних установах.

У 1921–1924 рр. студентка завершує навчання у Харківському
медичному інституті (нині – Харківський національний
медичний університет)

Бажання стати психіатром сформувалося у Н.П. Татаренко
під впливом видатного вченого – професора В.П. Протопопова,
який очолив кафедру психіатрії у 1923 р.

Ніна Павлівна стає його ученицею та послідовницею в науці

У 1924 р. Н.П. Татаренко розпочинає психіатричну практику в Чорноморській лікарні Новоросійська. Проте через півроку вона повертається до Харкова й продовжує роботу у психоневрологічній лікарні № 4 – відомій Сабуровій дачі. Саме тут Ніна Павлівна пройшла професійний шлях від аспірантки до завідувачки відділення, наукової співробітниці та професорки

У 1925–1928 рр. Н.П. Татаренко навчається в аспірантурі та одночасно працює у психіатричній клініці. Її перші дослідження присвячені шизофренії та роботі вищої нервової діяльності. Перша наукова праця «Рефлекторні механізми у хворих на шизофренію» – помітний внесок у розвиток патофізіологічного підходу в психіатрії

У 1932 р. в Харкові створено Українську психоневрологічну академію з великою лікарнею на 12 відділень і 700 ліжок. У цьому закладі Ніна Павлівна обіймає посаду старшої асистентки, а згодом – старшої наукової співробітниці

У 1935 р., після реорганізації Академії в Український науково-дослідний психоневрологічний інститут, вчена й надалі обіймала цю посаду, паралельно очолюючи клініку та консультуючи науковий відділ інституту

У 1936 р. рішенням ВАК при Раді Міністрів СРСР Н.П. Татаренко затверджено у вченому ступені кандидата медичних наук без захисту дисертації за сукупністю наукових праць

Під час Другої світової війни науковицю евакуйовано до Казахстану. Вона керує військово-експертним відділенням психіатричної лікарні, консультує у шпиталі. Саме тут починає вивчати травматичні психози – одну з найскладніших проблем воєнного часу

У 1943–1945 рр. Ніна Павлівна повертається до керівництва психіатричною клінікою Українського науково-дослідного психоневрологічного інституту в Харкові

У 1945–1951 рр. очолює кафедру психіатрії Чернівецького медичного інституту. У 1947 р. захищає докторську дисертацію за темою «До психопатології фантомних явищ у свіжоампутованих», наступного року її затверджено у вченому званні професорки медичних наук

У цей період Н.П. Татаренко обрано депутаткою Чернівецької міської ради, а згодом – Верховної Ради УРСР

У 1951 р. професорка повертається до Харкова та очолює кафедру психіатрії Харківського медичного інституту до 1971 р.

Одночасно вчена працює на посаді заступниці директора з наукової частини Українського психоневрологічного інституту. У цей період вона організовує кілька наукових лабораторій, розробляє та впроваджує нові методи дослідження психічних станів

У 1954 р. Ніна Павлівна перебуває півроку в Академії наук Угорщини, де працює радницею з питань фізіології вищої нервової діяльності в галузі психіатрії

Ніна Павлівна мала не лише науковий талант, а й педагогічну майстерність. Її лекції користувалися величезною популярністю серед студентів. Професорка навчала майбутніх лікарів не лише діагностувати, а й чути людину: «До хворого треба достукатися»

Н.П. Татаренко підготувала 6 докторів та 33 кандидати медичних наук. Теми їх досліджень актуальні й нині. Чимало учнів Ніни Павлівни стали провідними науковцями, очоливши кафедри психіатрії й відділи наукових інститутів у різних країнах

Татаренко Н.П. (5-та праворуч) з учнями. Кафедра психіатрії, 1958 р.

Вчена є авторкою 139 наукових праць, серед яких – монографії та підручники. У 1971 р. під її редакцією вийшов друком перший підручник українською мовою – «Психіатрія»

Особливе значення мають наукові праці, присвячені питанням лікування психозів і організації психоневрологічної допомоги. Ці роботи стосуються лікування шизофренії та пресенільних психозів тривалим сном

Частина праць Н.П. Татаренко присвячена актуальним питанням трудової терапії психозів і організації трудових профілакторіїв

Жінки-професорки. Н.П. Татаренко – стоїть у центрі

Науковиця активно працювала у професійних медичних товариствах, входила до редколегії «Журналу невропатології та психіатрії ім. С.С. Корсакова». До 1985 р. професорка працювала консультанткою поліклініки Харківського НДІ неврології і психіатрії

Нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора, медалями, відзнакою «Відмінник охорони здоров'я», мала звання Заслужений діяч науки УРСР

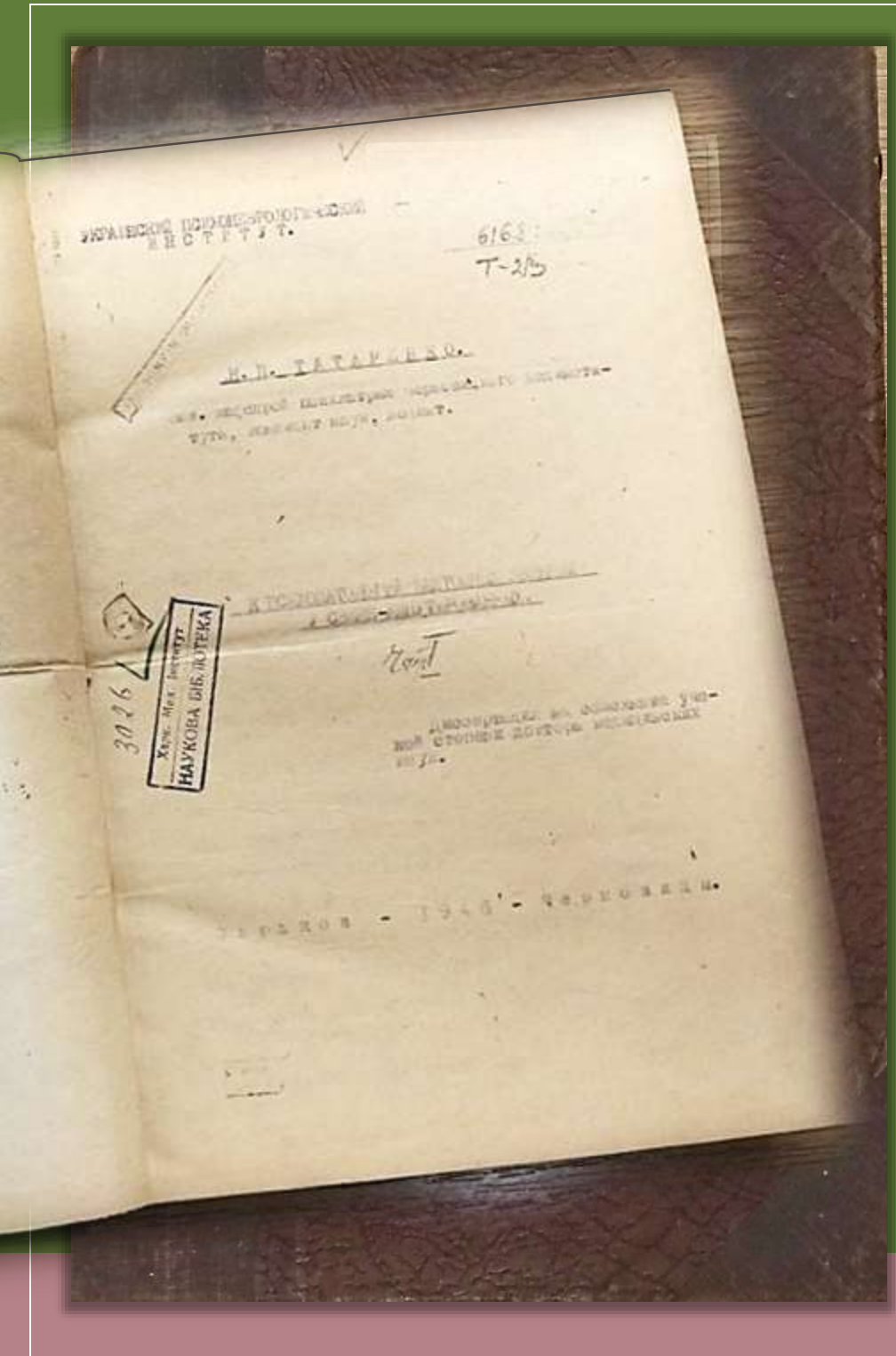
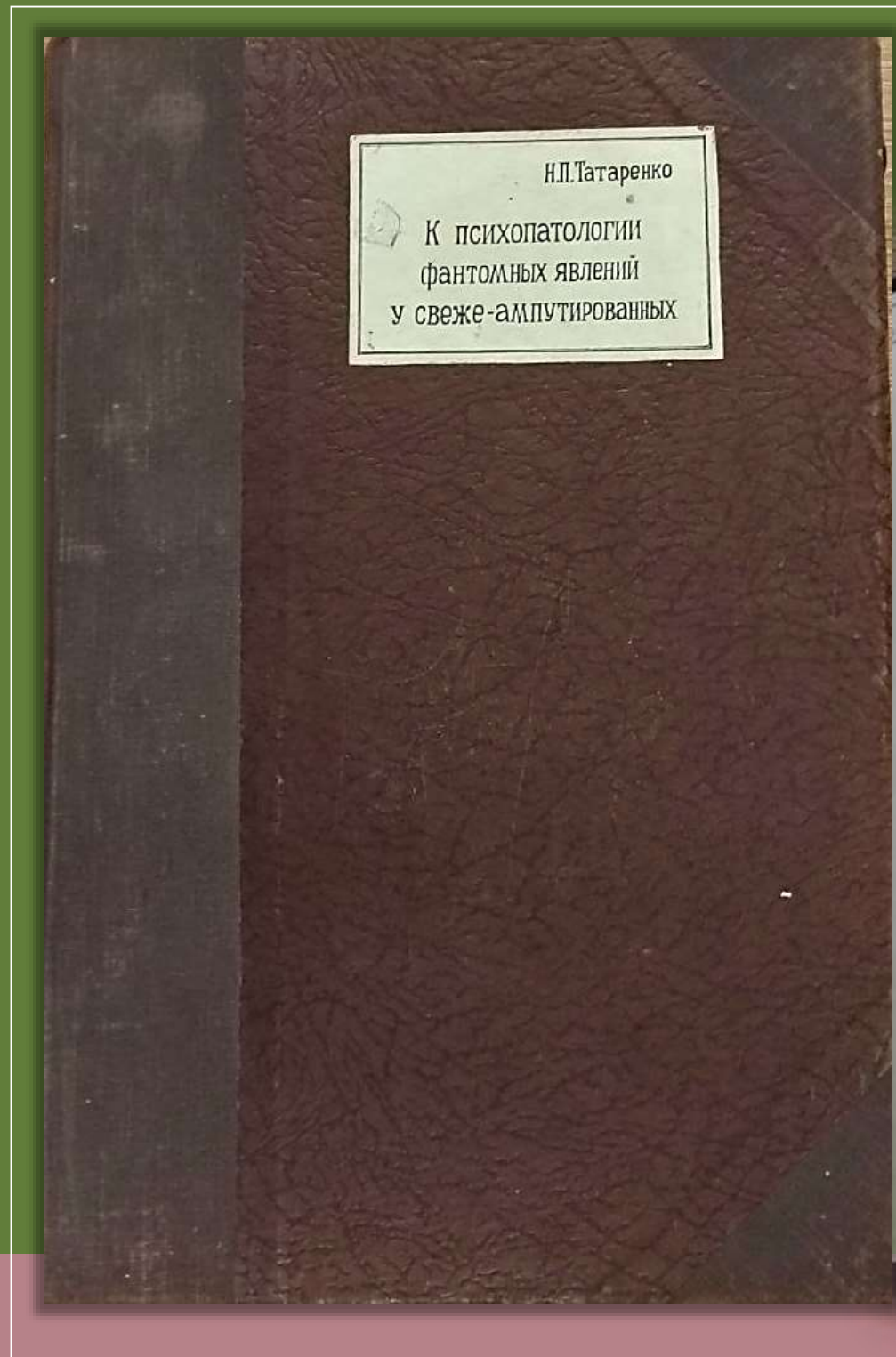
Ніна Павлівна Татаренко померла 25 лютого 1986 р.
Похована на 2 міському цвинтарі Харкова

Видатна вчена присвятила психіатрії понад 60 років, залишивши по собі плеяду учнів і міцну наукову школу.
Її ім'я – частина історії української медицини

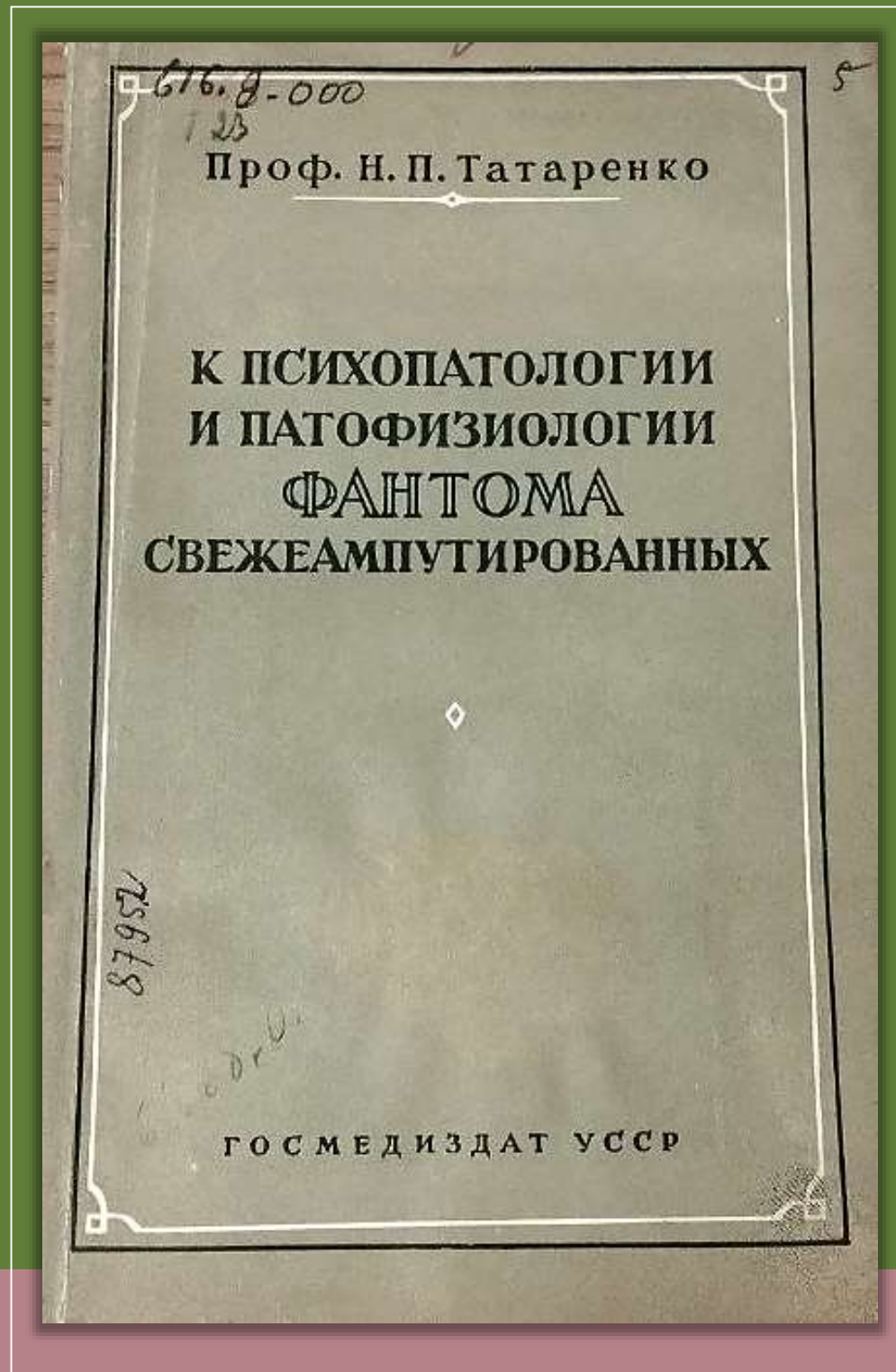

Праці Н.П. Татаренко
та література про неї
з фондів
Наукової бібліотеки
Харківського національного
медичного університету

Татаренко Н. П. До психопатології фантомних явищ у свіжоампутованих : дисертація : у 2-х томах / Н. П. Татаренко. – Харків ; Чернівці, 1946. – Т. 1-2. – Мова оригіналу рос.

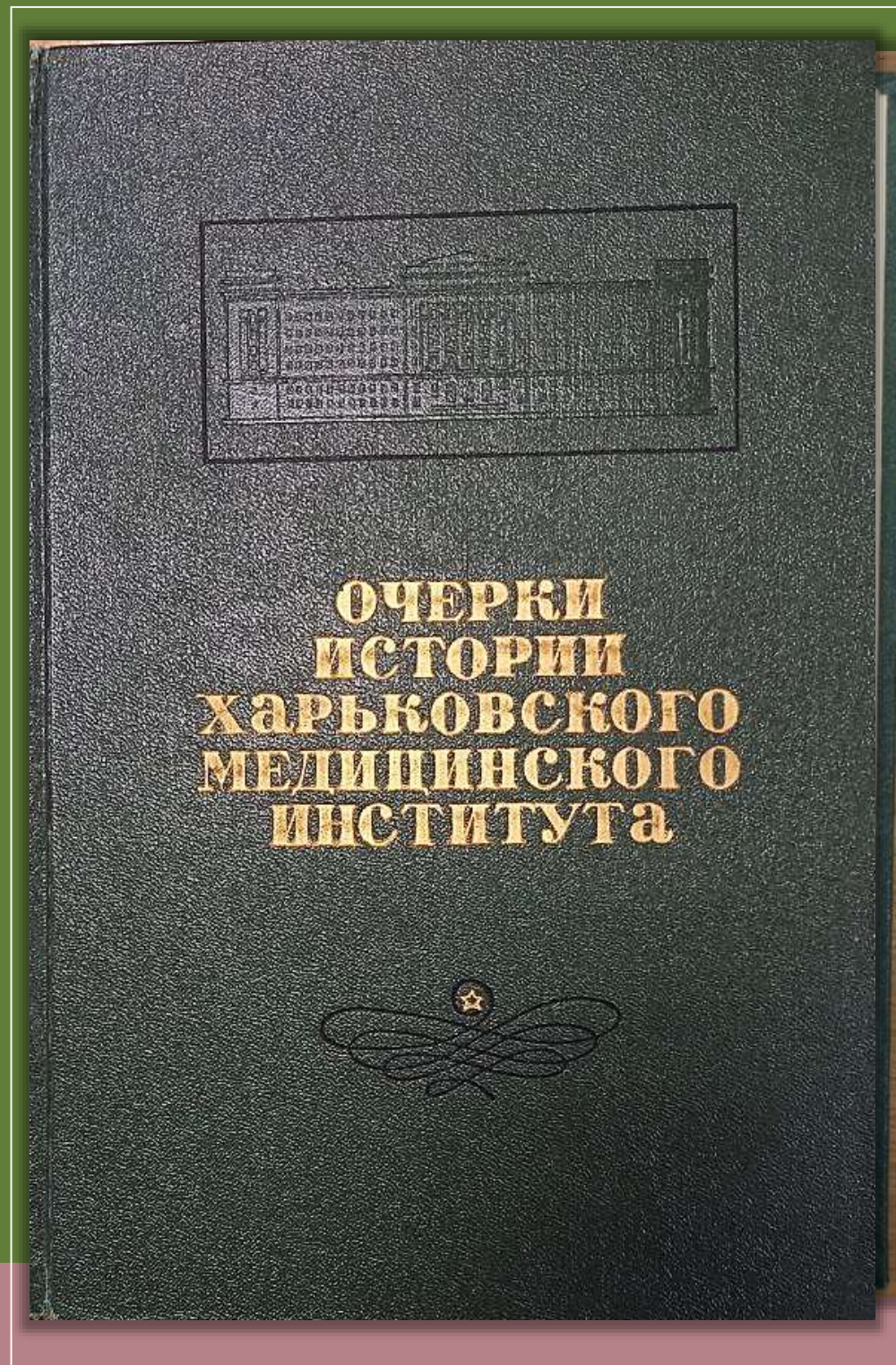
616.8 Т

Татаренко Н. П. До психопатології та патофізіології фантома свіжоампутованих / Н. П. Татаренко. – Київ : Держмедвидав УРСР, 1952. – 155 с. – Мова оригіналу рос.

616.89(02) П

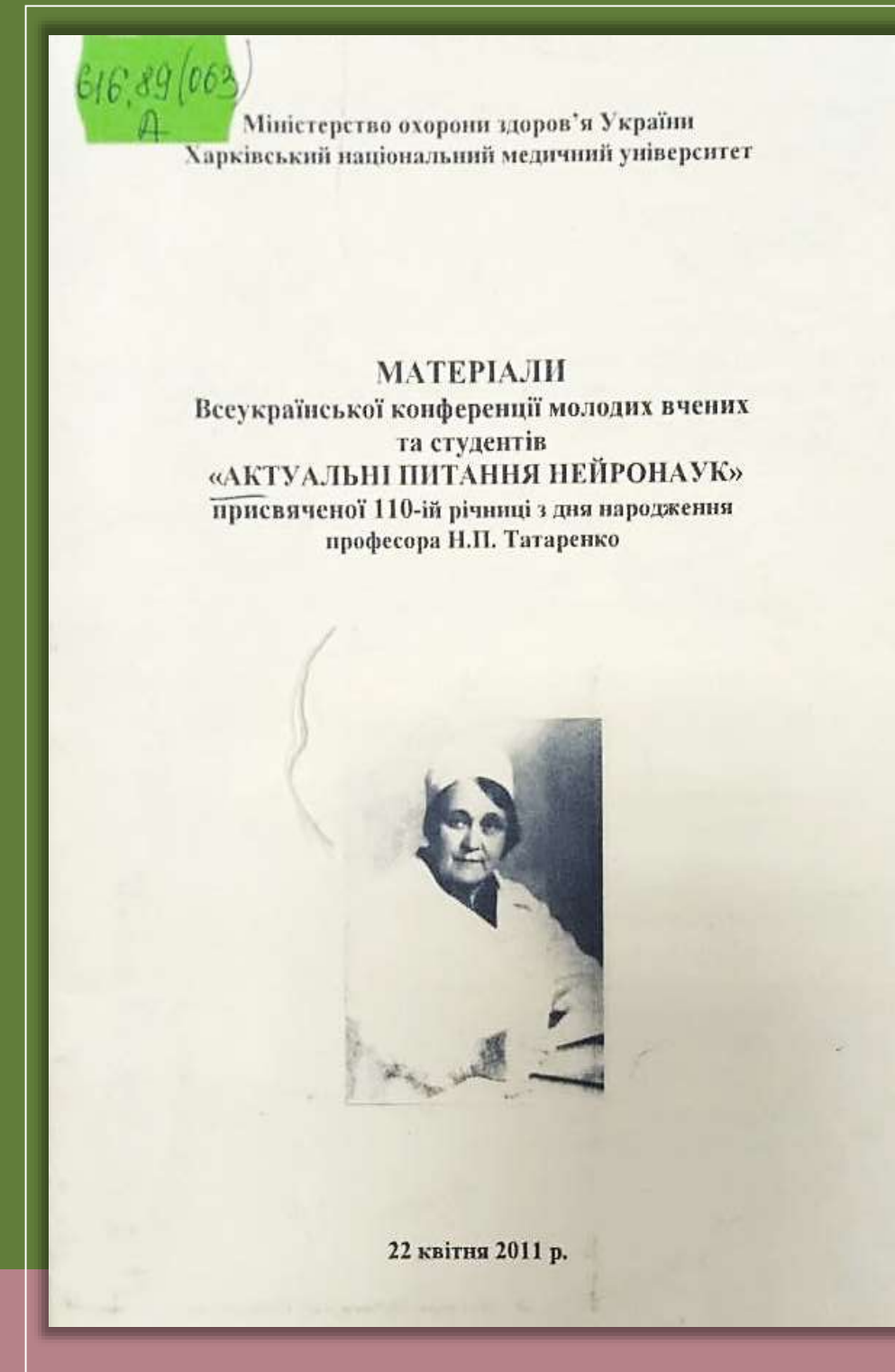
Психиатрия : підручник для студентів медичних інститутів / за заг. ред. Н. П. Татаренко. – Київ : Вища школа, 1971. – 322 с.

61(061) О

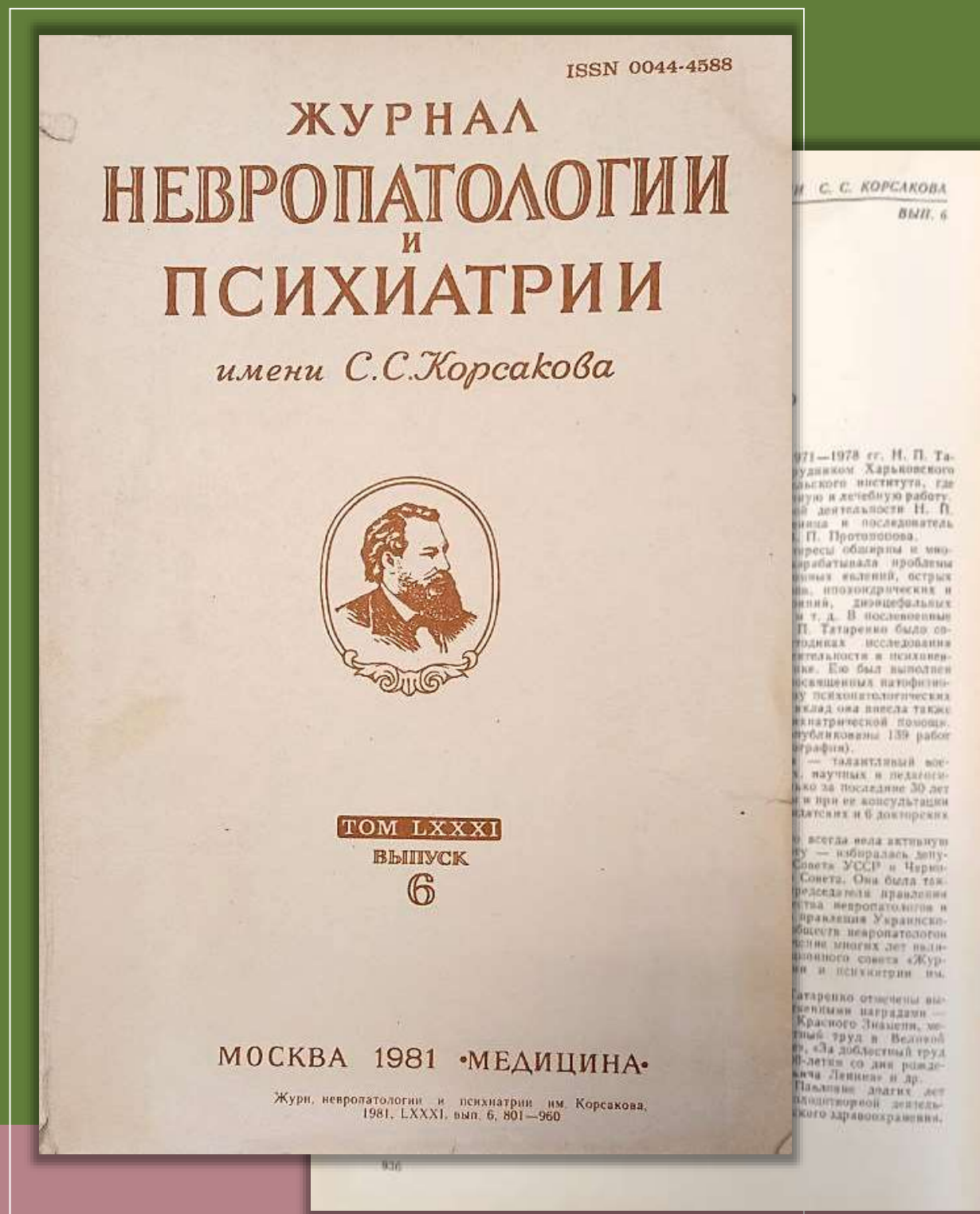
Татаренко Н. П.

Кафедра психіатрії / Н. П. Татаренко, В. В. Наумова // Нариси історії Харківського медичного інституту / Міністерство охорони здоров'я СРСР, Харківський медичний інститут. – Харків : ХМІ, 1969. – С. 149-152.

616.89(063) А

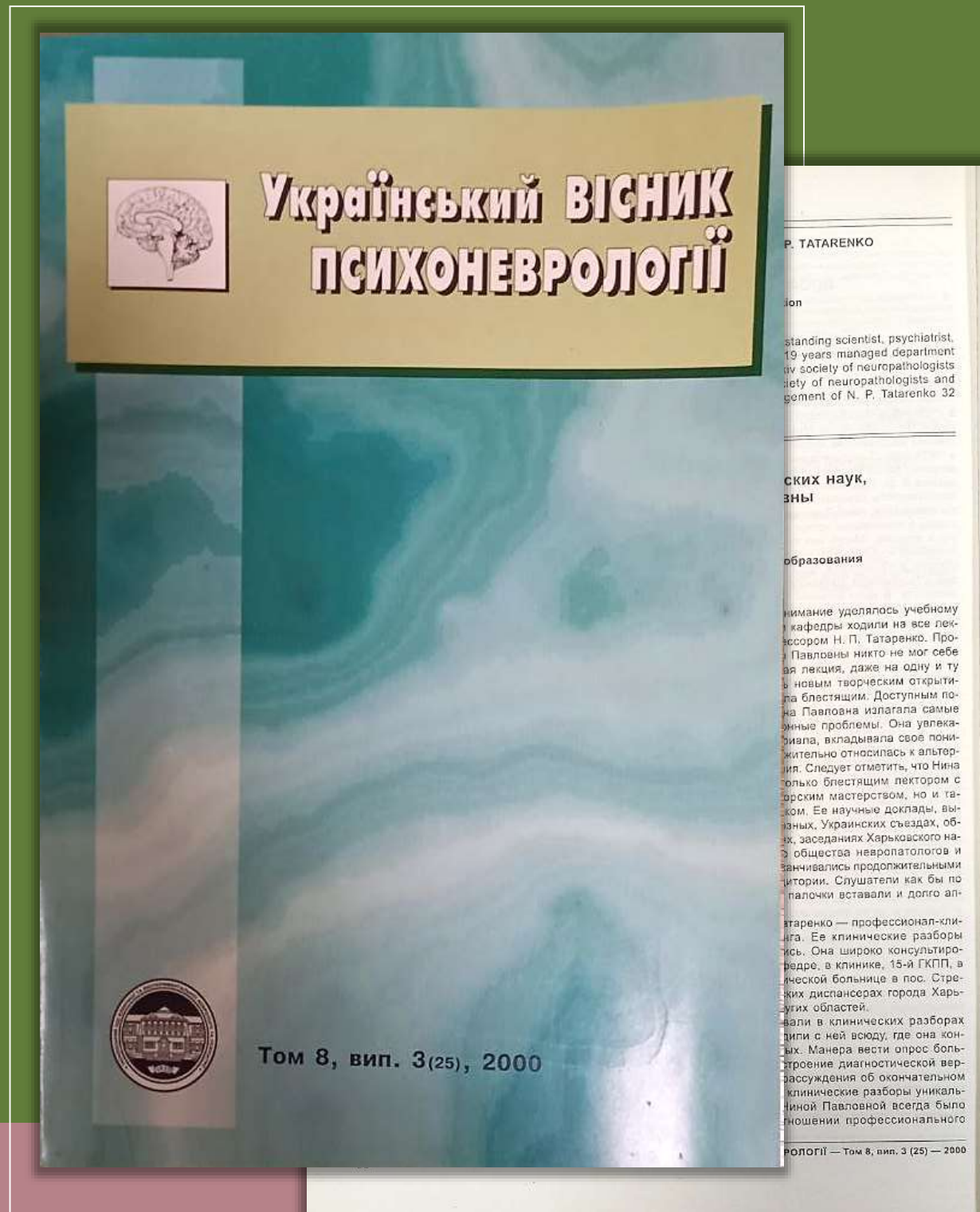
Актуальні питання нейронаук : матеріали Всеукраїнської конференції молодих вчених та студентів, присвяченої 110-й річниці з дня народження проф. Н. П. Татаренко (Харків, 22 квітня 2011 р.) / за ред. В. М. Лісового. – Харків : [б. в.], 2011. – 55 с.

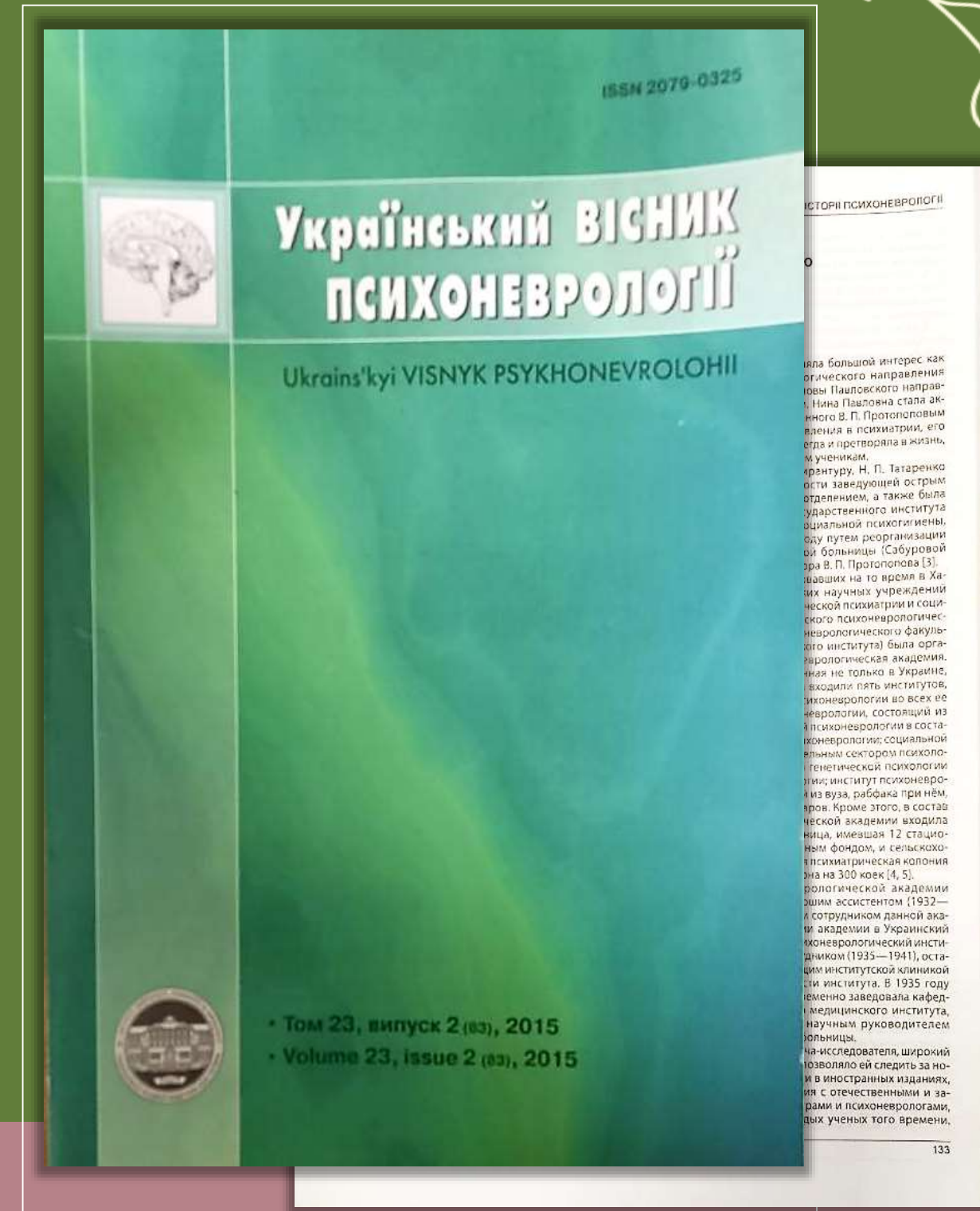
Ніна Павлівна Татаренко (до 80-річчя з дня народження)
 // Журнал невропатології та психіатрії ім. С.С. Корсакова. – 1981.
 – Т. 81, № 6. – С. 936-937. – Мова оригіналу рос.

Ніна Павлівна Татаренко. Некролог // Журнал невропатології та психіатрії ім. С.С. Корсакова. – 1986. – Т. 86, № 7. – С. 1097-1098. – Мова оригіналу рос.

Стрельцова Н. І. 100 років від дня народження доктора медичних наук, професора Татаренко Ніни Павлівни / Н. І. Стрельцова // Український вісник психоневрології. – 2000. – Т. 8, № 3. – С. 88-90. – Мова оригіналу рос.

Підкоритов В. С. Видатний український психіатр Н. П. Татаренко / В. С. Підкоритов, С. О. Український // Український вісник психоневрології. – 2015. – Т. 23, № 2. – С. 133-135. – Мова оригіналу рос.

Підготувала
провідна редакторка
Л.В. Скрипченко